

Gelijktijdig gebruik van benzodiazepinen en opioïden na een totale heup- of knieprothese

Het gelijktijdig gebruiken van benzodiazepinen (slaap- en kalmeringsmiddelen) en opioïden (sterke pijnstillers) wordt afgeraden. Deze combinatie kan namelijk gevaarlijke bijwerkingen geven, zoals ademhalingsproblemen en een verhoogd risico op vallen. Toch krijgen patiënten die een heup- of knieprothese ondergaan deze medicijnen vaak tegelijk voorgeschreven, vooral in de eerste maanden na de operatie. In deze studie is onderzocht hoe vaak dit voorkomt en met welke factoren dit samenhangt.

Hiervoor zijn gegevens uit de LROI gekoppeld aan gegevens van de Stichting Farmaceutische Kengetallen (SFK). De SFK

dekt, met uitzondering van de binnen een zorginstelling voorgeschreven medicatie, landelijk 95% van alle medicatie-recepten. In totaal zijn gegevens van meer dan 165.000 patiënten onderzocht die tussen 2013 en 2022 een heup- of knieprothese kregen. Alleen ingrepen bij patiënten die vóór de operatie niet beide medicijnen tegelijk gebruikten zijn in het onderzoek meegenomen. Vervolgens is onderzocht hoeveel mensen binnen 90 dagen na de operatie minimaal zeven dagen beide middelen tegelijk voorgeschreven kregen, en welke factoren samenhangen met het voorkomen hiervan.

Gelijktijdig gebruik van benzodiazepinen en opioïden na een totale heup- of knieprothese in de periode 2013-2022

Totale heupprothesen

89.139

Gelijktijdig gebruik van benzodiazepinen en opioïden

3.756

4%

Totale knieprothesen

76.710

Gelijktijdig gebruik van benzodiazepinen en opioïden

5.571

7%

Factoren die samenhangen met gelijktijdig gebruik van benzodiazepinen en opioïden

Gebruik benzodiazepine vóór de operatie

23,5x* **22,8x****

Belangrijkste factor

Gebruik antidepressiva of angstremmers vóór de operatie

2,9x* **2,5x****

Vrouwelijk geslacht

1,6x* **1,8x****

Roken

1,4x* **1,6x****

Slechtere algemene gezondheid

2,2x* **1,4x****

Pijnscores en PROMs vóór de operatie

 Geen samenhang met gelijktijdig gebruik

Eerder gebruik van opioïden

 Nauwelijks samenhang met gelijktijdig gebruik

* Zo vaak gelijktijdig gebruik na een totale heupprothesen

** Zo vaak gelijktijdig gebruik na een totale knieprothesen

Conclusie

Deze studie laat zien dat vooral het medicijngebruik vóór de operatie bepalend is voor welke medicijnen patiënten na de operatie voorgeschreven krijgen. Het gelijktijdig gebruik van benzodiazepinen en opioïden komt relatief vaak voor, vooral bij knieoperaties. Dit kan gevaarlijke bijwerkingen geven, zoals ademhalingsproblemen en een verhoogd risico op vallen. Daarom is het belangrijk dat artsen vóór de operatie goed kijken naar het medicijngebruik van een patiënt. Door hier bij de pijnbehandeling na de operatie rekening mee te houden, kunnen gevaarlijke combinaties mogelijk worden voorkomen.

Factors Associated With Concurrent Benzodiazepine and Opioid Use Following Total Hip and Knee Arthroplasty: A Nationwide Cohort Study. M Yepes-Calderón, RGHH Nelissen, ML Bouvy, LN van Steenberg, A Dahan, FR Rosendaal, MGJ Gademán. Pharmacoepidemiology & Drug Safety April 2026.